Alexay Béla és találmányai

Irta: GÁSPÁR GÉZA

(Befejező közlemény)

Az izzólámpa tökéletesítése

Elsősorban a háboru nyitotta ki Alexay Béla szemét... Rájött arra, hogy ha annyi figyelmet szentelnénk életkörülményeink javításának is, mint amennyit a háborus céloknak, az emberiség békében és jólétben élhetne. Itt érlelődött ki az a szándéka, hogy technikai tudását a békés élet javításának szentelje.

Alig pár mérföldre Menlo Parktól, ahol a nagy Edison működött, Avenel, N. J.-ben állítja fel első saját laboratoriumát. Ideái bevonulnak a kenyér, cukorka, cigaretta, szivar, ruha, bársonykalap, papíreveszközök gyártásának módszereibe. Itt szerezte szabadalmait papirszalvétákra és ezek higiénikus tartólyaira, amik ma is használatosak Amerika sokezer vendéglőjében.

Fivére, a kiváló festőművész kijön s Alexay viszont rövid látogatásra visszatér Magyarországba, de a következő évben már ujra Amerikában folytatja munkáját. Pályájának ekkor ad uj fordulatot a General Electric Co. meghivása a Harrison, N. J.-ben működő Edison Lamp Works alvállalatához... Itt 1922 szeptemberében kezdi el munkáját s néhány hónap mulva már világszerte feltünést keltő vivmánnyal jelentkezik.

A magyar mérnök forradalmasitotta az izzólámpák előállitását.

Tudományos sikerek

Ki ne emlékezne a régi, drága izzólámpákra? Ezek rövid életüek és drágák voltak, áruk féldollártól másfél dollárig terjedt... Ki ne adna hálát, hogy manapság 10—15 cent az izzólámpák ára... Ezt Alexay Béla futószalagos gyártási eljárása érte el... Rövidesen Nela Park, Ohioban a karácsonyi villanytámpák tömeggyártási módszereit is kidolgozza. Sikereit az igazgatóság nagy készpénz jutalommal és előléptetéssel honorálja.

Ekkor éri a fiatal feltaláló az az ujabb megtisztelés, hogy W. Burrowes alelnök a General Electric üzemeinek gyártási vezérigazgatója Schenectadyban maga mellé hivja tanácsadónak. Négy éven át vizsgálja felül a társaság gyárainak munkáját, de közben is számos fontos találmányt jelent be szabadalomra. Igy például a villanydrótok üveg szerü anyagokra égetésével való szigetelését, melynek óriási fontossága lesz a háborus gumihiány idejében.

Tünyémények sikereinek egyik jelentős állomása a jégszekrények gyártásának olyan átszervezése is, hogy mig addig hetente csak 3500 villamos jégszekrényt készitett a gyár, a futószalagos rendszer bevezetése után a heti termelés 25.000 jégszekrényre, később még többre emelkedett. Ugyan akkor az átlagos ár ötszáz dollárról kb. száz dollárra szállott alá.

Ezzel elnyeri a General Electric technikusainak legnagyobb kitüntetését a Charles Coffin Foundation nagy aranyérmét.

Mostantól fogva egymást érik az amerikai otthonok fejlesztését szolgáló találmányai. Egymásután tervezi a villamos konyhaeszközöket, edénymosókat, keverőket. Megkonstruálja a jövő szemételtakaritó gépét, a "Disposall" néven világszerte ismert készüléket, mely porrá örli a szemetet és lefolytatja a vizvezetéken. Csontokat, szilárdabb anyagokat is megörül a gép, a nem oda tartozó fémet pedig kidobja. Ez a találmány a háboru alatt hadititokká válik, mert a hadihajók szemete megörölve nyom nélkül a fenékre száll. Azelőtt, a tengeralattjárók biztos nyomravezetője volt a hulladékokra ráeső cápa és sirályhad.

Három aranyérem pár év alatt

Ezért a találmányért megint csak aranyérmet és pénzjutalmat kap Alexay, de egy év mulva már a harmadik aranyérmet is odaitélik neki (1939 február) a zománcszigetelés még ujabb módszereinek kidolgozásáért, főleg pedig a kinai tung olajnak, hazai anyagokkal való pótlásáért.

Ugyancsak a háborus szükség vezette az ugynevezett drótfelvevők "Wire Sound Recorder" tökéletesitésére is. A pilóta repülésének minden mozzanatát rádiktálhatta a drótkerecsbe. Ez most a civil életben is népszerü eszközzé kezd válni.

Amikor pedig a háboru baljóslatu napjaiban arról érkeztek hirek, hogy gránátaink hibás készitése gyakran okozott robbanásokat és saját fiaink életét is kioltotta, Alexay feltalálói géniusza háritotta el a további szerencsétlenségeket. Éjjel-nappal tartó lázas munkával olyan X-Ray vizsgáló rendszert szervezett, amely automatikusan kivizsgálta a gránátokat és kilökte a hibásakat. Hivatalos kimutatás szerint legalább százezer amerikai katonának életét mentette meg igy.

Noha számos bizalmas kitüntetésben részesült ezért Alexay Béla mégis csak arra legbüszkébb, hogy nem ölő, hanem életmentő szerszámokkal sietett fogadott hazája segitségére a nagy háboru idején.

Most pedig minden figyelmét és érdeklődését a békévek lehetőségei, a jövő olyan technikai haladása köti le, amely a háziasszonyok, a családok, az ifjuság, a városok és a falvak népének boldogulását szolgálja... S legközelebbi célja a nagyvárosok fáradt életét felfrissiteni a "Jövő Városa" egészséges, vidám és kényelmes életrendszerével.

ekonyvtar.hu